

Slovenski čebelar in sadjerejec.

Glasilo čebelarskega in sadjerejskega društva
za Kranjsko.

—

*Izhaja vsaki mesec enkrat in se pošilja udom brezplačno; neudom za 1 gld. 30 kr. na leto.
Inserati in priloge računijo se po najnižji ceni. — Letnina za ude znaša samo 1 gld.*

Obseg: Naznanilo predsedništva. — Korist premakljivih satnikov. — Je li podiranje zdravih in dobrih čebel pametno in koristno? — Priloga današnjemu listu. — Kaj je namen obrezovanja sadnega drevja? — Kdaj je čas sadno drevje obrezovati? — O napravi sadnih drevesnic. — Naši dopisi. — Gospodarske raznoterosti. — Načrt za loterijo na razstavi. — VI. Imenik. — Inserati.

Naznanilo predsedništva.

V odborovi seji dne 29. junija t. l. obravnavalo se je v prvi vrsti o razstavi. Program, priobčen v 4. številki našega lista ni se spremenil in le nekatere podrobnosti so se določile ter se je volil odbor za razstavo. Voljeni so bili: g. Oto Homan predstojnikom, gospodi Špeeler, Schrey, Wucherer in Brencce odbornikom. Nadalje so se določili znaki posameznim predstojnikom in odbornikom pri razstavi in sicer bodejo imeli odborniki razstave na levici zlato čebelo s plavim trakom, predstojnik g. Homan pa s plavim in rudečim trakom; odborniki društva čebelo in bel trak, predsednik društva g. Modic bel in rudeč trak.

Obiskovalci razstave, ki bi radi kaj poizvedeli ali društvu pristopili, naj se tedaj obrnejo do tako zaznamovanih gospodov.

Zaradi premij za razstavo sklenil je odbor obrniti se tudi do posameznih večjih občin s prošnjo, da bi blagovolile podpirati naše rodoljubno podvzetje. Take prostovoljno darovane premije imenovane bodejo po darilecu, na primer: Častno darilo mesta K., ali premija 10 gld. v zlatu občine N.

Upamo, da se dobi na ta način veliko daril, v spodbujajo slovenskim čebelarjem in sadjerejcem, da se tem obilneje vdeležijo razstave.

Spominska plošča, ki se vzida v rojstno hišo slavnega kranjskega čebelarja in bivšega učitelja čebelarstva na Dunaji Antona Janše, naročila se je vže pri znanemu kamnoseku radovljiškemu g. Vurniku. Troški se pokrijejo s prostovoljnimi doneski in imena darovalcev priobčijo v listu. Tudi v razstavi nastavljena bode nabiralnica v to sverho.

Konečno se obrača odbor še jedenkrat z nujno prošnjo do vseh čebelarjev in sadjerejcev slovenskih, kolikor mogoče obilo vdeležiti se razstave, sebi v korist, društvu na čast.

Predsedništvo.

Korist premakljivih satnikov.

Dandanes se tako rado govori o napredku, n. pr. umetnosti, gospodarstva, živinoreje itd. Ker ima vsaka reč dve strani, dobro in slabo, obstoji napredek po mojem mnenju v tem, da se dobra stran prihrani, slaba pa zboljša, tako da sta oba konca dobra.

Če pomislimo na čebelorejo, smemo tudi o njej trditi, da se je marsikaj zboljšalo, kar je bilo do sedaj pomanjkljivega, posebno glede čebelnega panja. Mnogi čebelar je o njem bral ali pa slišal pripovedovati, — pa vé o njem ravno toliko, kakor če se mu popiše deveta vas v deveti deželi.

Sedaj pa se ti, predragi čebelar, podaja priložnost, ko se bo odprla v Lescah razstava, da si ta panj sám ogledaš, ali pa za „mušter“ kupiš, ter po njem predelaš svoje panje. Ni ti treba kacega dražega kupiti. Če si družega ne moreš omisliti, pa po tistem poprašuj, vsaj vé, da bo priromal na razstavo tudi tak panj, ki nima popolnoma izdelanih satnikov na vse štiri strani, nego ki ima le na vrhu deščice, na ktere prlepljajo čebele svoje satove. Ta ne bo veliko dražji od tvojega. Vendar z njim lahko ravno tista dela opravljaš, kot s takim, ki ima popolnoma izdelane satnike. Da te vnamem za novi panj, pokazati ti hočem le nekatere prednosti, ki jih ima pred tvojimi sedajnimi panjevi. Če si ga tudi ne kupiš, vé, da si ga boš vsaj bolj pazljivo ogledal, ko prebereš te vrstice. Pa če nič družega ne dosežem kot to, vesel bom.

Spomladi je skrb čebelarjeva, ki je svoje čebele srečno prezimil, da jih osnaži. Kdor ima stare panje, opravi to delo težavno in le na pol. Res je, da se zamore dober, zdrav in močan panj sam osnažiti. Pa izvedeni čebelar vé, kako koristno je pomagati čebelam pri tem za nje tako sitnem opravilu. Nekteri koj s svojo železno kljukó ali drzuljo podrže mrtve čebele in blato, ki se je nakopičilo na dnu panja. Drugi zopet odtrga spodnjo diljo, mu poreže, ko ga očedi, plesnjivo in staro satovje, kakor tudi trotovec.

Kdor ima pa panj s premakljivimi satniki, opravi to delo veliko lažji in lepši, ter vidi še zraven tega, koliko imajo čebele medú. On vzame lepo osnaženi panj, ter preloži v njega vse satove s čebelami. Vendar mu je gledati, da jih prestavi v tem redu, kot so bili v starem prejšnjem panji. Le trotovci naj se iz srede poberejo in za čebelnato satovje postavijo. Plesnjivo satovje naj se popolnoma odstrani in v vošek prekuha. Tako se ubraniš mnogih trotovih požeruhov.

Znano je, da začne čebela delati novo satovje, ko je panj že čebelnat, in na polji obilno paše. Ker sedaj začne misliti na rojenje, zato bo delal najprej satovje za trote. V panji, kjer je čebelar spomladi izrezal trotovec ali plesnjivo čebelnato satovje, nastavile bodo čebele navadno trotovo satovje. Od tod pride, da ima panj s starim satovjem mnogo trotov, pa le malo čebel. Pri novem panji, kjer so sami čebelnati satovi, pa nimajo prostora trotovec delati. Tu prinašajo in kopičijo toliko pridnejše méd, ker porabijo za funt voska 10—15 funtov medú. Ni se pa treba bati, da bi matica v takih panjih brez trotovca ne zalegala pred rojenjem za oplemenjenje novih matic potrebnih trotov. Zaleže jih v čebelnate celice, se vé, da le sem ter tje — zato pa je toliko več delavk ali muh.

Čebela potrebuje za izleganje ličink ali svojih mladičev mnogo gorke. Kolikor manjši je panj, toliko lažji ogrevajo čebele zalego in toliko hitreji pride k

moči. Kdor ima premakljive satnike, postavi lahko spomladi čebele k sprednji končnici. Prazni prostor, ki je za čebelami, se pa zagradi z diljico. Ko je sprednji prostor popolnoma zaležen in čebelnat, pomakne se ta deska bolj nazaj, ali se popolnoma odstrani. Pri starem panju to storiti ni mogoče, posebno če ima zadek prilepljeno svoje satovje.

Še lepše se pokaže prednost panja s premakljivimi satniki pred starim pri izdelovanju rojev. Vsak, naj čebelarji tudi le malo časa, vé, koliko sitnosti mu je delal kak roj v starem panju. On misli, sedaj pa sedaj mi mora rojiti, pa mu roji še le čez 14 dni ali še pozneje, in na zadnje mu zná še popihati. Dogodi se tudi, da roj sicer roji, pa matica, ki ima slabe peruti, pade na tla, in roj z obhojeno matico je za njega izgubljen. Ako je ob času, ko misli roj rojiti, deževno ali oblačno vreme, navadno staro matico čebele umore, in rojijo še le s pevko. In če oblačno vreme še naprej trpi, pa še ta nič ne roji in zgubi pri prašenju svojo matico. Tako nima nobenega, mesto da bi imel dva ali tri dobre roje. Ako čebele rojijo, kakor se jim poljubi, se pogosto prigodi, da prideta obhojeni in neobhojeni roj skupaj. Taka roja se pa gotovo koljeta, če še ne pokoljeta. ✕

Vse drugači je pa rojenje pri panjih s premakljivimi satniki. Tudi v teh čebele lahko same rojijo, če jih pustiš. Pa nespametno bi bilo pustiti jih same rojiti, posebno prve, ki imajo obhojeno matico. Drujeci in tretjaki naj ti rojijo, ker ti se ne bodo nikoli poklali mej seboj, če se tudi pomešajo. Ko ti rojijo, lahko se do sitega navžijesh veselja, ki praviš, da je za tebe največi, ko gledaš, kako se druga čez drugo in še čez glavo prekopicuje, ko se vsipajo iz žrela in veselo brenčeč po zraku letajo, dokler se v grozd ne zberejo, da jih vsadiš. Ne zavidam ti tega veselja, tudi jaz rad gledam ta kratki veseli prizor. Pa če bi bile čebele le ubogljive, da bi se vsedle kamor bi ti rad. Če se boš bal, da bi se ne vsedle na kak neprikladni kraj, gotovo nikamor drugam ne pojdejo. Tako je letos meni rojil roj iz starokranjskega panja in se vsedel na visoko drevo, čeravno je bilo mnogo pritlikovcev blizo čebeljnaka. Potil sem se vsajaje ga, kakor naj bolj pošteni farovski hlapec, ko je, ter se z vsajanjem podvizal, ker je bil tudi sosed za rojenje pripravljen. Skoraj sem bil gotov, ko tudi drugi začne rojiti. Ker sem imel v panji skoro vse čebele, ga hitro s končnico zaprem in se veselo oddahnem. Pa sam ne vem kako se je to zgodilo. V istem hipu mi smukne panj iz rok, trešči na tla in se razkolje. Sedaj bi bil dober svet na pravem mestu, si mislim, ko debelo gledam čebele, ki se od vsih strani okrog mene zbirajo. Hitro grem po dva panja, postavim ju tikoma skupaj in ogrebam čebele sedaj v tá, sedaj v drugi panj. Le sreči, ne pa svoji izvedenosti imam pripisati, da sem ju srečno ločil. Pa sta bila tudi vredna truda. Eden je tehtal $3\frac{1}{2}$, drugi pa dobrih $5\frac{1}{2}$ funtov. Tacega roja nisem še imel v svojem življenju.

Z večji lahkoto in igraje delajo se umetni roji. Ti odpreš zgornji pokrov panja, vzameš iz srede en sat, ter ga ogledaš, ali je na njem matica. Ako ni matice na tem, dobiš jo boš na bližnjem satu. Ko matico dobiš, postavi jo s satom v prazni panj in prideni še tri ali štiri zaležene sate s čebelami. Tako je prvec narejen. Le paziti moraš, da na teh satih ne bo matičnih fajf. Te poreži, ali sate zamenjaj s takimi, ki nimajo teh fajf. V drugem panju, iz kterega si vzel roj, zloži satnike tako, da bo vsa zalega druga pri drugi. Na staro mesto postavi enega, kterega hočeš, ali zrozenka ali prveca, družega moraš pa za 14 dni v pol ure oddaljeni čebeljnak prenesti. Ako pa čebel nečeš prenašati, zamoreš narediti roj

tako-le : Ko si dobil matico, postavi jo s satom v drugi panj in prideni mu še dva zaležena sata in nekoliko praznih. Sedaj pa vzemi iz prejšnjega panja sat za satom, ter ometi k matici vse čebele. Panj z ometenim satovjem postavi na prejšnje mesto, ko si poprej satovje z zalego po redu skup postavil. Panj z matico postavi na mesto, ki ti je prikladno. Stare čebele odletele bodo od tod v prejšnji panj, matica z mladimi pa ostane v novem. Da pa te žeje ne poginejo, daj jim za teden dni zjutraj ali zvečer z vodo namočeno gobo ali cunjjo.

Veliko pa je na tem ležeče, da vé čebelar, kake roje mu je delati. Kdor dela roje meseca maja, t. j. zgodaj, naredi naj močne prvee, da v letu še enkrat rojijo. Zrojenk, če tudi ni tako močen, ter dá še drujca ali tretjaka, si vendar opomore do ajdove paše. Pri poznih rojih pa naj bodo prvci bolj slabi, ker do paše se bodo lahko okrepčali; zrojenki naj so pa močni, ker ti še le potem, ko odrojijo in se vplemene, čvrsteji postanejo.

Ko je naredil čebelar roje, naj skrbi, da pridela mnogo čebeljnatega satovja. Ko čebela odroji, ne čuti potrebe trotov, zato tudi ne dela v tem časi trotovca. Čuditi pa se moramo, kako hitro delajo drujci novo satovje, posebno če se jim dá nekoliko medú. Še hitreje pa ga delajo, ako pri dobri paši odmakneš izdelane satnike in postaviš mej izdelane sate en prazen satnik ali več. V dveh dnéh izdelajo s satovjem po tri do štiri satnike. Dobro je pa to prestavljanje praznega satnika mej dva izdelana satu zato, ker so čebele primorane satovje na satnik ravno prilepiti.

Mnogo preglavic dela čebelarju s starim panjem tako imenovani trotovi panj, kterih je letošno deževno poletje obilno rodilo. Če ga nabije na dobri panj, umori mu le prerado trotovka obhojeno matico, ker je mnogo okretnejša od vplemenjene, ki ima v sebi polno jajčice, in je vsled tega bolj počasna. Trotovi panj s premakljivimi satniki pa se nese za ulnjak, tu se ometeje vse čebele na tla. Od tod se vzdignejo in zleté k sosednjim panjem. Zaleženo satovje se postavi takim, ki imajo menj čebel. Če je trotova zalega že zadelana, vzemi nož, in brez usmiljena tem „nebodijimtreba“ glave poreži in to satovje z brezglavimi troti kakemu slabiču prideni. Čebele bodo iz njih posrkale dobri sok, ter z njim krmile svojo čebelno zalego, trote pa iz satovja potrgale in iz panja znosile. Kaj pa mi pomaga, poreče marsikdo, če tako panj pokončam? En panj imam le menj, in trotovka, ki gre v ptuji panj lahko drugo vplemenjeno matico umori. Res je, da ima čebelar en panj menj, ali toliko, kolikor jih je pokončal na ta način. Pa satovje in v njem namešani med vendar vstane, in tudi čebele gredo k sosednjim panjem, toraj mu tudi té vstanejo. Ako bi človek razločil trotovko od drugih čebel, lahko bi jo sam umoril. Pa ona se od njih nič ne loči, le čebele jo poznajo po duhu. Čebelam, ki so priletele izza ulnjaka k ptujim panjem, pustijo te iti v panj, posebno če so se poprej nasrkale medu. Ko pa pride trotovka, zgrabijo jo čuvaji koj pri žrelu in umorijo, kakor vsako drugo matico, ki zgreši svoj panj in sili v ptujega. Navadno pa ta trotovka, ker ni bila še nikoli iz panja, ali le malo kdaj, ne vé kam leteti, ter vstane za ulnjakom, dokler ne pogine.

Sredi julija meseca začetni mora umen čebelar svoje čebele izravnavati, t. j. močne naj nekoliko oslabi, slabe pa z zalego, ki jo je močnim odvzel, okrepčá. Če ima slabi panj le malo čebel, ne smeš mu za enkrat več pridejati, kot en sam z godno zalego zaleženi sat, kteremu si žive čebele poprej v stari panj ometel, da se zalega, ktero bi čebele ne mogle greti, ne osmradi. Čez teden dni prideni zopet en sat ali dva. Tako zboljšaš do ajdove paše vse slabiče. Poglavitna čebelarjeva skrb je

tá, da ima v ajdovem času le močne panje, ker le od teh ima pričakovati obilnega pridelka. Skušnja nas uči, da nanosi močen panj v ajdovi paši več medú, kot trije ali štirji piškovci. Kdor nima doma ajde, ter pošilja svoje čebele v daljne kraje na pašo, delati mora toliko bolj na to, da ima samo močne panje, ker ti ga ravno toliko stanejo pri prevaževanju, kot slabi, pa mu obetajo vsaj več dobička. Kdor pa mnogo le slabih panjev pošilja na pašo, odpirati mora široko svojo možnjo, in ko pridejo čebele iz paše, ima prazno možnjo in prazne panje.

Če se je ajdova paša dobro obnesla in obrodila obilno medu, pustiš brez skrbi svoje čebele čez zimo v prihodnjo spomlad. A drug račun je, ako ima čebelar po jesenski paši mnogo slabih lačnih panjev brez medú, pa bi jih vendar rad prezimil. Na Gorenjskem, kjer se le spomladi čebele najložje in v dobro prodado, je srečno prezimovanje edini čebelarjev dobiček. Tu ni drugače pomagati, da koj po paši t. j. okoli Male gospojnice krmiš svoje čebele. Najboljše je, da daš močnim panjem zvečer po kilo medú, ktereга opravijo čez noč v satovje. Drugo jutro vzemi to polno satovje, in ga daj slabim. Močnemu pa nadomesti odvzeto polno satovje s praznim, ter ga zvečer zopet krmi. To ponavlaj toliko časa, da so vsi panji za zimo preskrbljeni. Če bi slabim med položil, ne mogli bi ga v satovje spraviti, potem se pa klanja ne ubraniš. Tudi bi s tem svoje moči slabili.

Prav močni in zelo polknjati panji, kakor uči skušnja, najbolje prezimujejo. Od tod je tudi prišlo, da vsak čebelar, ki je le količkaj pisal, na vse usta upije, da se ne sme v jeseni nobena čebela umoriti, temoč vse tistim panjem pridejati, ki jih misli čez zimo pustiti. Čeravno nisem bral le v enej dobri čebelarski knjigi, ki bi priporočala čebele v jeseni umoriti, vendar ne morem pritrrditi temu, da bi se vse čebele za zimo pustile. Ako imam v jeseni 40 panjev, in jih mislim pustiti 20 čez zimo, imel bom v vsakem panji toliko čebel, da bi ne šle vse v panj, ako bi nobene ne umoril. Te bi mi v 14 dneh gotovo ves med povžile in kaj bi imel od tega? Dokazano je, da čebela poleti ne živi delj časa, kot 6—8 tednov. J. Dzierzon, Baron pl. Berlepsch in dr. pridejali so domačim čebelam laško matico, ki je rumenkasta, kakor osa, in tudi čebele od nje so take. Čez 8 tednov, ko so se čebele laške matice izlegle, ni bilo v panji ne ene domače černikaste. To pa velja le za poletni čas. Po zimi, ko čebele bolj mirno dihajo, in v panji sedijo, se jim bolj počasi približuje življenja konec. Vendar tiste čebele, ki so bile v jeseni stare, poginejo ali pred zimo, ali koj zgodaj spomladi. Čemu bi té že od nature k smrti obsojene čebele zastonj redil? Najbolje je po mojem mnenji, ako koj po ajdovi paši odločiš, ktere panje misliš podrezati, ktere pa prezimiti. Prideni plemenjaku, ki bo životaril čez zimo, po 3, 4 ali še več zaleženih satov brez živih čebel. Tako si zadosti preskrbel panj z mladim in zdravim polkom, ki bo nadomestil tudi one stare čebele, ki se iz tega panja pred zimo pogubijo. Kdor pa nič ne pridene čebel prezimovalnemu panju, posebno če je že na sebi slaboten, bo imel malo veselja z njim spomladi, če mu že poprej ne umrje. Že po zimi povžijejo mnogo hrane, da si uzdržijo potrebno gorkoto, spomladi pa moraš te piškovce vedno in vedno pitati, pa ne dobiš nič družega od njih, kot malo figo, ki ga roj imenuješ, če prav ne zasluži tega lepega imena. Močen panj, ki ima vsled obilnih čebel zadosti gorkote, po zimi prav mirno sedi, in zato tudi več medú ne povžije, kot ga potrebuje za življenje; on ga še menj porabi kakor slab panj.

Te prednosti, ki sem jih le bolj kratko narisal, doseže čebelar edino le z novim panjem. Zató vam priporočam, da si ga ne le ogledate, ter mislite: lepó je narejen

ta panj in za čebele in čebelarja prikladen, — omislite si ga tudi sami in čebelarite z njim. Prepričan sem, če tudi vas stane nekoliko več od domačega, ako le enkrat začnete in se prepričate sami o njegovi dobroti, da boste le s tem za naprej čebelarili, čudeč se, kako ste do sedaj s starim mogli čebelariti. Ni pa treba na enkrat vse stare zavreči. Za sedaj začni s tremi ali štirimi, prihodnje leto pridruži jim še toliko novih, in to ponavljaj tako dolgo, da boš imel samo nove.

Bog daj, da bi ne bila ta razstava vam le v zgubo denarja in potrato časa, temoč da se na nji mnogo dobrega naučite, in kar ste se naučili, v spominu ohranite ter si s tem znanjem tudi obilno denarja prigospodarite. Vsaj je to poglobitni namen razstave. Zato pričakujemo, da se je ne vdeležite le vi, ki ste udje čebelarskega in sadjerejskega društva, nego da tudi mnogo drugih ljudi s seboj na razstavo pripeljete.

Da se vidimo na razstavi!

Je li podiranje zdravih in dobrih čebel pametno in koristno?

Večina čebelarjev, rekel bi, skoraj vsi, imajo to navado, da v jeseni, ko mine branje na ajdi, nekaj svojih panjev poderejo, misleči na ta način si lažje in bolj gotovo pridobiti medú in voska. Pritrditi se jim sicer sme, ker tako se kažejo previdne za prihodnjost, za zimo in neugodno pomlad. Vendar se jim pa sme reči, da so nespametni, nehvaležni in neusmiljeni do nedolžnih čebelic. Koliko so se popred pridne živalice trudile, da so po njih moči in po ugodnosti paše nabirale medú in voska. Sedaj pa pride nehvaležna roka človeška in jih v plačilo za njih trud z žvepleno soparo poduši in pomori.

Tukaj je treba pomisliti, bi se li to nespametno počenjanje ne dalo odpraviti, ne da bi čebelar pri tem imel posebne ali nobene škode? Da! da se odpraviti. Kako li neki? Brez posebnih težav in le z nekaj stroški, ki se pa kmalo pokrijejo in poravnajo! Treba je naj popred stare panjove odstraniti in jih nadomestiti z novimi, to je z takimi, ki imajo premakljive satnike. Glejte, pri takih panjih se še veliko lažje pridobi med, kot pri starih. Panj se odpre, in satniki, ki so z medom že napolnjeni se vzamejo iz panju in prazni se vstavijo na njih mesto. Na ta način ostanejo pridne delavke žive. Polni in dovršeni satniki pa se v izmetalnici izpraznijo, to je med se iz njih izmeče. Zdaj se izpraznjeni satniki zopet lahko porabijo ali nazaj denejo v panj. Pridne čebele ga zopet z medom napolnijo. Satnik se zopet izprazni in zopet lahko porabi. To se zamore večkrat zgoditi, posebno ob dobri paši. Na ta način pridobi si čebelar več medú posebno ob dobri paši, kot pa s podiranjem; in kar je še bolje, on si prihrani več živalic za prihodnje leto. (O izmetalnicah govoril bodem v posebnem članku.)

Podiraleci panjev dobe sicer v jeseni medú za zimo, to je, tisti med dobe, ki bi ga čebele podrtih panjev, če bi žive pustili, čez zimo pojedle. Toda te (umorjene) živalice bi nam prihodnje leto oni med, katerega bi jim morebiti morali klasti, obilo povrnilo. Zakaj li čebele moriti, ko nam one le žive koristijo in ne mrtve? Bomo li tako nespametni, da bomo dobre krave, ovce, kokoši itd. pomorili, če hočemo od njih dobiti mleko, volno in jajca? Ali pa če ima kdo dobrega konja, ga bo li zato, če mu krma poide in če to lahko kupi, zaklal in pobil?

Mislim, da ne! Šel bo in kupil bo krme, ter žival pustil živeti, dokler nje starost dopušča, čeravno ga včasih težko stane, žival prerediti.

Take koristne domače živali so tudi naše čebele, ktere nam, če jih pustimo živeti in jih v času potrebe podpiramo, vedno zagotavljajo nov dobiček. Da celo, naše čebele niso nikoli prestare; one se vsako leto same ob sebi pomlade, in tudi matica se vsako 1—2 leto pomladi li po naravni vravnavi li po čebelarji samem. Tudi njih delo, satovje se vsako leto lahko ponovi ob priložnem času. Na ta način si čebelar tudi vosek pridobi. On namreč staro satovje, ki ni več za rabo, odstrani, in pusti čebele, da novo naredo. Pri drugih živalih sicer tudi po njih smrti dobimo dobičke, kot na primer njih meso, kožo, dlako, kosti, drobovje itd; čebele pa mrtve ne dajo nikakoršnega haska. Še enkrat rečem tedaj: Čemu nepotrebno, neusmiljeno in nehvaležno podiranje?

Vem, da mi bo tukaj marsikdo ugovarjal in rekel: Vsaj drugače ni mogoče, kajti v marsikaterem kraju in marsikatero leto se čebel čez poletje preveč nabere, treba je tedaj toliko panjev, kolikor se jih kteremu preveč zdi v prezimovanje, v jeseni podreti, da se zamore izhajati. Opravičeno je to govorjenje v taci krajih, kjer se roji hitro in obilno množe, pa pomladne paše primanjkuje. Tako je na Hanoveranskem, kjer čebele pomladi na Linenburškem vršji ne dobe nikakoršne paše, temveč berejo le po leti in v jeseni, ko ajda cvete. V takih krajih, seveda, ne kaže družega, kot v jeseni število panjev skrciti, da ni treba potem preveč denarja izdajati za med v pitanje.

Da si pa čebelar ne nabere preveč panjev, naj pa takole naredi: Če ima kdo veliko čebel, ima gotovo ob lepem vremenu tudi več rojev na dan. Teh naj pusti gotovo število, ktero si sam lahko določi, postavim 3 ali 4 ali pa še več skupaj sestri, in tako si naredi velikanske roje, kateri mu bodo ob dobri paši več koristili, kot pa bi pustil roje posamezne, kateri bi bili morebiti vsi slabi. Panji za take roje morajo biti primeroma večji in na tak način jih tudi toliko ni treba. Pridobi si že pri tem veliko, da ni treba toliko panjev napravljati. To mi bo gotovo vsak pritrnil, da so močni panji vedno boljši, nego slabi. Zakaj bi si tedaj z združenjem ne delali močnih in velikanskih rojev.

Več čebelarjev govori zoper povešanje rojev z združitvijo; ker menijo, da posamezni roji bodo več dobička dajali. V krajih z dobro pašo bi že morebiti bilo, ker tam se čebele res kmalo in lahko opomorejo. V krajih sè slabo pašo pa ostane slab roj vedno slab, če se mu s podelitvijo zalege ne pripomore do večjega števila čebel. — Tu je treba pa zopet pomisliti, koliko truda in kolika potrate časa je, če čebelarju več rojev ob enem roji. Vseh vloviti ne more, če nima pomagачev. Ušli roji pa zelo radi skupaj sedajo. Če postavim 3 roji skupaj sedijo, koliko dela je, predno se razdele in razločijo. V takih slučajih pa preti tudi nevarnost, ker čebele, ki skupno sedijo od več rojev, rade matice došlih rojev pomore. No, kaj pa zdaj koristi roj brez matice? Li ni boljše, da se skupaj v jeden panj vsede, ter se tako močen roj dobi. Močno bi si moral čebelar pri ogrebanji rojev glavo beliti, če bi se mu to primerilo, kakor dela čebelar Hannemann v Braziliji, ki je pustil jeden dan 78 rojev skupaj se vsesti, ter je iz vseh teh 78 naredil 3 velikanske roje, od katerih je dobil okoli 600 kg medu. Res, da bi ob dobri letini teh 78 rojev več medu prineslo, pa pomisliti je treba, koliko bi časa preteklo, predno bi se oni roji mogli razločiti. Čas je pa zlato, pravi pregovor.

Sploh je vsak čebelar, ki ima Dzierzonove panje, le mnenja, da je treba močne panje prezimiti, ker potem sè s spreminjavo polnih satov s praznimi veliko medú pridobi. Ako pa hoče slabemu panju z ljudstvom pomoči, da mu satnik z zalego, ter si tako slab panj spremeni v prav močnega. Da mu je pa mogoče, pri močnih panjih veliko medú si pridobiti, mora varovati, da mu matica po praznem satovji zalege ne naredi. In to se zgodi, da se matici v panji odloči z mrežo ograjen prostor, da tako zaprta ne more iz zapora in ne zalege delati. Panj je prisiljen le med si nabirati, kar ob dobri letini obilo dobička donaša. Tako pripetje matice pa je čebelarju, ki ima še stare panjove, skoraj nemogoče.

Na ta način si človek pridobi gotovo več medú, kot pa če bi panje do jeseni imel in jih takrat podrl. Delajte rajše združene ali velikanske roje, namesto da bi pridne čebele morili. S tem imeli boste več koristi in manj dela in v jeseni ni nobenemu treba izbirati, katere panje bo čez zimo ohranil, temveč bo vse lepo spravil na zaveten kraj in jih dobro ogrnil, da ne bodo v hudem mrazu prezebovali. Spomladi pa bo zopet veselo gledal, kako so čebelice hvaležne, da niso bile pomorjene. Pridno berejo, ter človeku trud, ki ga je imel z njimi po zimi, obilo poplačajo. *)

Fr. Jeglič.

— x —

Priloga današnjemu listu.

Kakor v nekaterih prejšnjih številkah, podamo tudi danes našim g. društvenikom podobe in kratek popis izvrstnih jabelk, in sicer sledečih:

I. Londonski pepinek.

To zimsko jabelko je debelo, široko okroglo, proti muhi nekoliko ošpičeno ter ima navadno pet bolj plošnatih reber. Koža je tanka in malo mastnata. Na drevesu je to jabelko svetlo-zelene, kasneje pa citronovo-rumene barve. Na solnčni strani je koža nekoliko rudeča in lisasta, vendar pa večkrat zelo različna po legi in po vremenu. Meso je rahlo in prijetnega, sladko-kislečega okusa. Zori meseca decembra in se ohrani do meseca marca. Za zimo, kakor za gospodarstvo, je to jabelko velike vrednosti ter zasluži da bi se veliko bolj razširilo. Drevo raste močno ter obilno rodi.

II. Deger-jev kosmač (reneta).

Ta zimski kosmač spada mej enobarvane kosmače. Podobe je ploščnate ter ima kratek pecelj. Koža je precej tanjka, se ne sveti ter je popolnoma rumene barve brez rudečice. Po koži nahajajo se male pečice, obdane z rudečimi krožci

*) Kdor že zaradi pridobljenja pítanca, kakor medú za domače potrebe ali tudi za prodajo, panje „podirati“ mora, naj ne mori čebelic z žveplom, ampak naj izreže panju vse satove ter naj pusti čebele leteti kamor se jim poljubi. Navadno se take čebele brez doma in matice pridružijo drugim panjem ter tako pomnožijo druge družine, kar panjem dokaj koristi po zimi zaradi toplote; na pomlad pak — saj vsaki čebelar vé in pravi — je vsaka čebela krajcar vredna.

Nekteri čebelarji mislijo, da panj, ki ima čez zimo dosti čebel več povžije, a to nij istina, ker več je čebel v panji toliko več imajo toplote in tedaj manj živeža potrebujejo, nego panj z malo čebel, kateremu mraz silno nagaja, in vsled tega čebele mnogo več medú potrebujejo, da se ogrejejo. Taki revni panji so pa tudi veliko raji griževi ravno zaradi tega, ker preveč povžijejo; močan panj pa skoraj nikdar nij grižev.

„Vredništvo“.

posebno na solnčni strani. Meso je belo-rumenkasto in vinsko-sladkornega jako finega okusa.

Ta kosmač dozori meseca novembra ter se dobro vzdrži dva do tri mesece, ter daje dobro namizno sadje.

Drevo je jako dobro, v vsaki zemlji rodi.

III. Rudeče železno jabelko.

To zimsko jabelko spada mej „pisanec“. Nemci ga navadno imenujejo „rother Eiserapfel“ in ga vrstijo mej iste sorte, katere še le po božiču dozorijo ter se dobro ohranijo do prihodnjega poletnega sadja. Podoba je podolgaste, pecelj sredne dolgosti. Koža je fina, gladka, svitla-rumena in rudeče progasta. Proge so podolgaste ter se tako zvežejo, da se rumena barva le tu in tam razločuje. Ker se to jabelko tako dolgo zdrži, imenuje ga slavni sadjar „Oberdick“ pravi za klad sadjarstva.

Iz tega jabelka se napravi tudi dobro jabeljčno vino, je dobro sadje za gospodarstvo, spomladi pa izvrstno namizno sadje.

Drevo raste močno ter ima visok in okrogel vrh.

IV. Princevo jabelko

spada mej klopotee. Podoba je podolgaste, pecelj ima kratek in jako tenak. Koža je fina, gladka in svitla in belo-rumene barve, katera je prevlečena s karmin-rudečimi podolgastimi progami, mej katerimi se nahaja mnogo pičice. To jabelko močno diši. Meso je belo-rumeno, fino, sočnato in okoli muhe nekoliko rudečkasto. Okus ima vinsko-sladkorni. Dozori začetkom meseca oktobra ter zdrži do konca meseca decembra. Zemljo potrebuje dobro in potem bogato rodi. Drevo raste močno.

V. Rave-jev sivi kosmač

spada mej sive kosmače ter ima vso podobo teh jabelk. Koža je rumenkasta s sivimi progami ter je precej trda. Meso je okusno. Dozori meseca novembra ter se zdrži do februarja. To jabelko je eno najboljših mej sivimi kosmači.

VI. Zlatin

spada mej „ramburove kosmače“; Nemci imenujejo ga „Goldzeugapfel“. To jabelko je lepo debelo, okroglaste podobe. Koža je gladka, na drevesu zeleno-rumenkasta, okoli peceljna z ognjenimi lisami; kasneje postane rumena ter ima le tu in tam še kako zeleno progo. Meso je rumenkasto, rahlo in citronovinskega okusa. Dozori meseca novembra ter traja do marca, potem postane močnat. Rodi pa le v dobri, vlažni in globoki zemlji, v slabi ne. Drevo raste močno.

VII. Hamburski veliki

spada mej rožnike. Podoba tega jabelka je ena najkрасnejših. Tudi meso je okusno.

VIII. Škarlatna parmena

je eno najžlahtnejših plemen jesenskih jabelk. Sad je srednje debelosti, kegljaste podobe, proti peceljnu nekoliko vampast. Koža je gladka, tenka in nekoliko dišeča, svetlo rumenkasta po vsem površji, prevlečena z rudečimi progami. Meso je mehko, fino in rumenkasto, aromatičnega sladkega okusa. Zori meseca septembra in oktobra. Drevo rodi v lehkni in močni zemlji, se hitro razvija, zgodaj rodi. Sad je za mizo in gospodarstvo.

Kaj je namen obrezovanja sadnega drevja?

Namen drevesnega obrezovanja je sledeč:

1. Da se sadnemu drevesu da enakomerna oblika in podoba, katera se obdržati skuša. Na ta način se sok kolikor mogoče enako v vse dele drevesa razdeli. Glavna stvar je, sadnemu drevju dati enakomerno podobo, katero njegova izgoja dopušča. Dostikrat je tudi prostor, v katerem se sadno drevo zasadi tako stisnen, da se mora drevje obrezati, da ne zavzame prevelikega prostora ter dovoljno rodi.

2. Da se ono drevje, katero naravno le malo rodi, roditi prisili. Nahajajo se drevesa, katera, ako se sami sebi prepuste, malokedaj in le malo rodé.

3. Da se po obrezovanji zadobljena rodovitnost v enakosti obdrži. S tem je dobiček gotov in vsako leto večinoma jednak, ako se vsako leto drevesu le toliko lesnih in sadnih popkov pusti, kolikor jih ono brez utrujenja rodovitnosti uzdržati in hraniti zamore.

4. Da se zadobi vedno večje, boljše in lepše sadje in da prej dozori. Drevesu v razmeri njegove moči in rodovitnosti puščeni sadni popki razvijajo se popolnejši, ker so bolj podvrženi vplivu zraka in svetlobe, vsled pravega obrezovanja. Ako toplota bolj na drevo pritiska, tudi sadje prej dozoreti zamore.

5. Da se življenje drevesa podaljša.

Po pravi natančni režnji razdeli se drevesni sok enakomerno in vsled tega zamore ono s svojimi sredstvi bolje gospodariti, njegova rodovitnost se ne utruji, toraj zamore dalje živeti.

D. M.

—*—

Kdaj je čas sadno drevje obrezovati?

Obrezovanje dreves na mrtvem lesu ravna se po podnebnih razmerah. Ono se zamore pričeti, kadar je drevesni sok prejenjal dohajati iz zemlje v drevo; nadaljevati in dokončati mora se pa predno vegetacija iz nova oživi; t. j. od meseca novembra do konca meseca marca. Za mrzlejšje kraje je najugodnejši čas za obrezovanje mesec februarij in marej, ko so hudi mrazovi uže minili ter se ni več bati, da bi jim mraz škodoval. V tem času so rezanim drevesom rane manj časa vplivu zraka podvržene ter se hitrejši zacelijo.

V južnih krajih, kjer zima polagano nastopi, zamore se meseca novembra z obrezovanjem pričeti. Najbolje je, ako mogoče, da se drevesa kratko pred vegetacijo obrežejo, kar se lahko brez zgube drevesnega soka učini. Drugače je obrezovanje prekasno in zguba soka gotova.

Gotovo je tudi za mrzlejšje kraje druga polovica februarja in marca najugodnejši čas za obrezovanje, ako ne vlada ravno v tem času prehud mraz.

Prekasno obrezovanje je le pri močnih drevesih, kateri zaradi premočnega in preobilnega soka težko nastavijo evetno popje, na pravem mestu. Ako se ima mnogo dreves obrezati in se misli, da se režnja ne more, ob pravem času izgotoviti, tako se mora že pred odločenim časom isto pričeti in posamezna drevesa obrezavati po vrsti njih dozorenja.

Najpervo naj se obrezujejo marelice, breskve, potem črešnje, za tem hruške in sicer se začne z letnimi plemeni potem z jesenskimi, a dokonča se z jabelki.

D. Modic.

—*—

O napravi sadnih drevesnic.

Ker se je lansko leto toliko sadja prodalo in sicer prav dobro prodalo, želel bo marsikdo napraviti si manjšo ali večjo sadno drevesnico, iz katere bi dobil najhitreje lepa, močna in zdrava sadonosna drevesa. Ker se pri napravi drevesnic še marsikaka napaka najde, priporočimo gledati dobro na sledeča vodila: Pred vsem je treba gledati, da ima kos zemlje izvoljen za sadno drevesnico prosto lego, če le mogoče na ravnem, da vetrovi pridejo lahko do drevesnice in se drevesca že v mladosti navadijo stanja na prostem, nadalje mora biti zemlja dobra in močna, najboljši za to so njive ali travniki na ravnem, kjer je najmanj 60 do 80 centimetrov globoko rodovitne zemlje, spodna podlaga pak je rahla in se pusti mokroti odcejati.

Če je najden tak ugoden kos zemlje, je prvo in najvažnejše delo nasajanje mladik, pri katerem naj se skopljejo grabni najmanj 64 centimetrov globoki. S tem kopanjem pripravimo zgornjo boljšo zemljo globokeje, da korenine mladih dreves morejo jemati si živeža iz nje, zemljo porahljamo za več let tako globoko kolikor je ravno potreba, da je gorkeja in mokroto lažje na se vleče. Tako globoko porahljanje naredi zemljo bolj zračno in jo obvaruje pred preveliko sušo. Če se zemlja globoko prekoplje ali porahlja, rastejo rastlinke še enkrat tako naglo in delajo posebno močne korenine, kar bi se v plitvo prekopani zemlji ne zgodilo. Pri nasaji gledati je nadalje, da se večji kamni naberejo in se dajo na kraj narejenih grabnov in da se vsak plevel, ki ima večletne korenine, kakor osat, z največjo skrbnostjo odpravi.

Ko so se nasadile mladike, je prvo delo ograditi drevesnico. Ograja more biti ali rasteče germovje (za močno zemljo dober je glogovec, za slabeje gabrovec) ali pa suho ternovje ali pa preklje in rante ali late. Ograja ima namen varovati mlada drevesca pred zajci, zato mora biti najmanj 1½ metra visoka, luknje na straneh pak ne smejo večje biti kakor 5 do 6 centimetrov.

Za tem delom pride poravnanje zemlje. Ko je zemlja ravna, smejo se divja drevesca presaditi. Divjaki se nasadijo po verstah, pa ne pregosto, boljše je da so verste oddaljene ena od druge najmanj 60 do 65 centimetrov, in drevesca po verstah naj se nasajajo 30 do 35 centimetrov narazen. Da se daljava lažje zadene, naj se vzame verveca (žnura), na kateri je zaželjena mera s vozli zaznamovana.

Pred presajo se mora divja mladika, ktera naj bo debela že enako svinčniku ali gosjemu peresu pri sadnih sortah, ktere imajo peške (jabelka, hruške i. t. d.) pri koreninah in na stebelu porezati, s tem se doseže, da korenine močnejše postanejo in tudi steblo po tem hitreje in močnejše raste. Pri sadnih sortah s koščicami ali lupinami (črešplje, slive, breskve, orehi i. t. d.) se navadno rastlinke porežejo samo pri koreninah; steblo se poreže samo tedaj, če verh ni prav zraščten.

Pri nasaji naj bota dva človeka. Pervi dela z lopato jame, drugi pa vsaja v te jame po koreninah porezane divje mladike ravno tako globoko, da pride cela poprejšna korenina v zemljo, ktero naj z ного malo zatlači. Če se pri sajenji porabi malo kompostne zemlje, to rastlinkam pomaga veliko k naglemu in močnemu razvoju.

Ko se je nasadila cela ravnina, naj se zemlja, ktera se je med sajenjem potlačila, zopet porahlja. To rahljanje naj se ponavlja večkrat na leto, posebno če je dež zemljo sterdil in posebno gleda naj se, da so mladike proste škodljivih merčesov (uši, gosene i. t. d.), da morejo rasti brez ovira.

Če se pri napravi drevesnice gleda na vse tu omenjeno, gotovo bo vsakdo potem z njo zadovoljen.

St. G.

Naši dopisi.

Iz Bistre pri Borovnici. Naznanjam Vam, da so se čebele pri nas zopet dobro popravile; kajti prejšnji dež jih je kar moril. 13. maja imel sem prvi roj, ta roj dal mi je pred tednom „vnuka“ in danes to je 28. julija „družca“.

Sadja v naši okolici ne bo mnogo, veselim se le nad mojim češpljam, katere so tako polne, da sem jih moral podpreti. Na zdravje!

Josip Verbič.

Gospodarske raznoterosti.

Na Štajerskem osnovala se je zadruga za prodajo sadja. Taka zadruga bi bila tudi pri nas na pravem mestu. O tej stvari pregovorimo v prihodnji številki natančneje.

Občina jeseniška (na Gorenjskem) darovala je za premije čebelarke razstave **10 gld.**

Obiskovalce razstave opozorujemo, na pušico, katera ima namen nabirati prostovoljne doneske za „Janšev“ spomenik.

Načrt

za loterijo na razstavi na nedeljo 24. avgusta 1884 v Lescah.

Izdanih bode 2000 žrebcev po 10 kr. zneso . . . 200 gld.

za stroške v tej zadevi se bode odračunilo . . . 50 „

ostane . . . 150 gld. za nakupovanje dobitkov.

Dobitki bodo obstali iz v razstavi nakupljenih: 1. čebeljnih panjev (polnih in praznih); 2. za čebelarstvo koristnega orodja; 3. medu v steklenicah, finega medenega vina, sploh vsega kar bode za nakup dobrega in vrednega v razstavi.

Dobitek bo naj manj 100, njih število se pa zamore, ako potreba, zvišati.

VI. Imenik

p. n. gg. udov društva, kateri so vplačali letnino za l. 1884.

Šimen Lenček, učitelj v Cerkljah; Ignacij Vehar, posestnik v Poljanah; Karol grof Lanthieri v Vipavi; Ivan Nemanič, kaplan v Cerkljah; M. Kepa, posestnik v Ježcah; A. J. Prikrýl, čebelar v Avsterlici na Moravskem; Tomaž Zupan, posestnik na Selu; Tomaž Šusteršič, posestnik v Kropi; Karol Hofer, župnik na Čateži; Janez Kavčič, posest. v Razdertim; Okrajna učit. knjižnica v Kerškem; Fani Modic sob. gospod. pri knežinji Windischgrätz na Dunaju; Franjo Jeglič, učitelj na Dovjem; Fr. Mavec, krčmar v Borovnici.

Sledéči pri podružnici v Št. Rupertu na Dolenjskem:

Visokorodna gospa grofinja Valesca Barbo iz Rakovnika (3 gld.); preblagorodna gospa Albina pl. Lang na Veseli gori; gosp. Jože Rugel, mlinar v Št. Rupertu.

Odgovorni urednik Anton Klein. — Izdajatelj Janez Modic, društveni predsednik.

Letnina „Čebelarkega in sadjerejskega društva za Kranjako“. — Natilnita Klein in Kovač v Ljubljani.